

Carles BATLLE. Director

editorial

El IV Simposi Internacional de la revista *Estudis Escènics*, «Interpretar el present, imaginar el futur. Literatura dramàtica catalana en temps de crisi, 2008-2021» (organitzat amb la col·laboració de l'AELC), va reflexionar sobre la situació actual de l'escriptura dramàtica catalana. I ho va fer sobretot tenint en compte la sotragada de les crisis que s'han anat succeint els darrers anys: la crisi econòmica del 2008, la vinculada al Procés polític o la sanitària durant la pandèmia. És innegable que tot plegat ha acabat incidint en la capacitat de creació i en els modes de producció teatrals, i també en les vies de revisió del patrimoni dramàtic o en l'emergència de noves formes dramaturgiques o escèniques... Què se n'ha fet de l'impuls teatral i l'eufòria creativa del tombant del segle? Què se n'ha fet de les iniciatives institucionals que donaven suport als autors? Com han rebut les edicions teatrals la sotragada? Han canviat les temàtiques, els models, les formalitzacions o els referents d'escriptura i de posada en escena?

Tot convidant-vos a repassar el conjunt de les activitats i contribucions del simposi, que trobareu detallats en la nostra «Relatoria», us presento breument els articles que conformen el dossier.

A la conferència inaugural, Raül Garrigasait proposa una mirada personal sobre el període 2008-2021, centrada en els canvis que s'han produït en el sector editorial (de fet, en tot el sistema literari català). Des d'un cert optimisme, Garrigasait ens recorda que el capitalisme liberal està en fallida i que les societats han de canviar tant sí com no. Al seu torn, la ponència d'Esteve Miralles identifica algunes tendències del període tot articulant-les des d'una hipòtesi hermenèutica transversal: la centralitat d'una Retòrica de l'ansietat, contrapesada per una Retòrica de l'ansietat i la pietat.

Des d'una perspectiva més *pràctica*, Jordi Casanovas ens explica què han de fer els dramaturgs per sobreviure. Les crisis, apunta, no són cap oportunitat: les crisis són moments de gran dificultat, d'incertesa i de dolor. En moments com aquests, cal vetllar per la professionalització. És a dir, per

un coneixement profund dels engranatges del sistema industrial, públic i privat del teatre. Quines eines té un professional de la dramaturgia per fer viable el seu ofici?

Victoria Szpunberg, en una altra línia, reflexiona sobre algunes de les tendències o els recursos dramàtics de la nostra actualitat teatral, i posa un èmfasi especial en les anomenades «dramàtics del jo». Cita l'escriptor italià Carlo Emilio Gadda: «...El jo, jo... el més fastigos de tots els pronoms! Els pronoms! Són els polls del pensament. Quan el pensament té polls, s'ha de gratar com tots els que tenen polls.» I si no, on queda la ficció, el joc?

Ramon Rosselló se centra també en una qüestió tècnica: el treball en «procés» en l'escriptura contemporània. En aquest sentit, analitza el cas de la companyia valenciana Pont Flotant. Sense moure'ns de València, Clàudia Serra repassa les cartelleres dels teatres més importants del seu àmbit, com ara el Teatre Rialto, el Teatre Principal de València, el Teatre Talia, el Teatre Arniches d'Alacant i el Teatre Principal de Castelló. La pregunta està servida: quin criteri lingüístic apliquen les institucions valencianes i quin és el repertori teatral que s'ofereix al País Valencià durant tots aquests anys?

A l'hora de parlar de llengua, Helena Buffery s'interessa pels «paisatges lingüístics del teatre català contemporani». El concepte prové de l'etnolingüística i de la sociolingüística, i es refereix a la visibilitat de les diverses llengües que conviuen en un territori i a la necessitat de cartografiar-ne la relació. Per la seva banda, Joan Sellent ens recorda que, si parlem de traducció, la fidelitat i la literalitat no són el mateix. L'autor destaca la importància de la traducció en vers del teatre en vers.

En un altre ordre de coses, Adriana Nicolau explora un conjunt de peces d'autoria femenina estrenades als escenaris catalans al llarg dels últims anys, que aborden la maternitat com a temàtica. El corpus presentat és simptomàtic dels efectes que han tingut sobre el teatre català la progressiva incorporació de les dones als rols creadors. S'analitzen peces de Gemma Brió, Cristina Genebat, Marta Galán, Mercè Sarrias, Marta Aran, Núria Planes Lull i Clàudia Cedó, a la qual es dedica una atenció especial.

Carme Tierz se centra en els col·lectius joves («teatre jove») durant el període estudiat. La majoria de companyies joves emergents tendeixen a escriure col·lectivament els seus espectacles en comptes de posar en escena textos preexistents. Parlem d'una escriptura híbrida, multidisciplinària, generada en processos d'investigació i de creació.

Finalment, dues aportacions de creadors: Xavier Puchades ens narra el seu viatge com a dramaturg valencià des de l'autoria solitària als projectes col·lectius; Carme Planells ens parla d'un treball de recerca dramàtica fet a Mallorca a partir de testimoniatges; s'hi tracta des de l'exclusió dels «rojos» al final de la Guerra Civil fins a l'estigmatització del col·lectiu dels «xuetes» (jueus) mallorquins.

A banda el dossier anual, com sempre, publiquem estudis enfocats a temàtiques ben diverses (alguns d'ells presentats al simposi anual del festival MUTIS). Des de la pràctica dramàtica del circ contemporani a Xile

(Víctor Bobadilla) a l'autoficció en la dramaturgia cubana (Carlos Gámez), passant pel muntatge de *La Gavina* d'Àlex Rigola (Daniel Olivares) o l'aplicació del Método Schinca® a la pedagogia de l'actor de text (Alicia Rabadán).

Gràcies pel vostre interès.

Tant de bo les crisis que emmarquen aquest nou número d'*Estudis Escènics* no donin pas a noves turbulències. Bona lectura per al nou any!

